

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 472/2023-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou AK VAVRINČÍK s. r. o., Hurbanova 1, Nové Mesto nad Váhom, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Filip Vavrincík, proti postupu Okresného súdu Trenčín, pracoviska Nové mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. NM-15 T 59/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. septembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín, pracoviska Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. NM-15 T 59/2020. Domáha sa aj priznania finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 26. októbra 2022 návrh na zrušenie primeraných povinností a obmedzení (je obmedzený elektronickým náramkom). Okresný súd o jeho návrhu nerozhodol a ani termín výsluchu zatiaľ nenariadil. Sťažovateľ bol prepustený z väzby a jeho väzba bola nahradená z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dohľadom probačného a mediačného úradníka. Okresný súd prijal písomný sľub sťažovateľa a uložil mu súčasne povinnosť oznámiť probačnému a mediačnému úradníkovi každú zmenu miesta pobytu a podrobiť sa psychoterapii, resp. dostaviť sa najneskôr do 7 pracovných dní od prepustenia z väzby k psychiatrovi-sexuológovi na vyšetrenie a predložiť o tom súdu lekársku správu o aktuálnom zdravotnom stave a naďalej sa podľa pokynov psychiatra dostavovať na psychiatrické kontroly. Tiež mu uložil zákaz úmyselne sa priblížiť k poškodenej [REDAKOVANÉ] a poškodenej maloletej [REDAKOVANÉ] na vzdialenosť menšiu ako 5 metrov, zákaz zdržiavať sa v blízkosti ich

obydliu alebo na miestach, kde sa tieto osoby zdržujú, ktoré navštevujú, kde chodia do školy alebo kde pracujú, uložil mu zákaz akéhokoľvek kontaktu najmä osobného, telefonického, poštového, prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby alebo inými obdobnými prostriedkami s poškodenými.

3. Krajský súd v Trenčíne uznesením č. k. 2 Tos 59/2021-780 z 24. mája 2021 časť uvedených opatrení potvrdil, zrušil však zákaz sťažovateľovi vzdávať sa z miesta svojho trvalého pobytu.

4. Sťažovateľ 2. mája 2023 urgoval súd na vydanie rozhodnutia o jeho návrhu a 19. septembra 2023 podal sťažnosť na prietahy v konaní. Okresný súd do podania ústavnej sťažnosti na jeho sťažnosť neodpovedal.

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti brojí proti desaťmesačnej nečinnosti okresného súdu pri rozhodovaní o jeho návrhu na zrušenie primeraných povinností a obmedzení. Podstatou tvrdení sťažovateľa je, že rozhodovanie o takom návrhu *per analogiam* má charakter rozhodovania o väzbe, a teda je potrebné o takomto návrhu konať bez meškania. Teda nečinnosťou okresného súdu dochádza k porušeniu jeho označených práv podľa ústavy a dohovoru. Sťažovateľ je týmito opatreniami obmedzovaný v starostlivosti o svojho zdravotne postihnutého syna.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

7. Na predbežnom prerokovaní ústavný súd preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd totiž na ďalšie konanie môže prijať len taký návrh na začatie konania, ktorý obsahuje všetky náležitosti ustanovené zákonom o ústavnom súde.

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

9. Pri ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zjavná neopodstatnenosť sťažnosti môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prietahoch (napr. II. ÚS 93/03, III. ÚS 59/05, IV. ÚS 434/08, I. ÚS 210/2018), prípadne ak argumenty sťažovateľa nepreukázali v čase podania ústavnej sťažnosti takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, I. ÚS 192/2015). K iným dôvodom zakladajúcim záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp.

ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci (súdu), ktorá je vždy posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. I. ÚS 156/2019). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

10. Čas na konanie bez zbytočných prieťahov spravidla nemožno vyjadriť numericky. Obvykle neexistuje časová hranica, ktorej uplynutím postup štátneho orgánu môže mať povahu prieťahov v konaní.

11. V zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy či práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. I. ÚS 42/01, III. ÚS 59/05).

12. V súvislosti s namietaným postupom okresného súdu ústavný súd vníma, že význam samotného konania a jeho výsledok je nepochybne pre sťažovateľa dôležitý a ústavný súd nemá v úmysle tento význam zľahčovať. Z predloženého odôvodnenia ústavnej sťažnosti, pripojených listín a zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľova väzba bola nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka a bolo mu nariadené podrobiť sa kontrole technickými prostriedkami podľa § 82 ods. 4 Trestného poriadku a tiež mu boli uložené viaceré primerané povinnosti a obmedzenia.

13. Sťažovateľ nerozlišuje medzi väzbou, ktorá je najintenzívnejším zásahom do slobody jednotlivca (dočasné zbavenie osobnej slobody), a inštitútom nahradenia väzby, ktoré predstavuje súhrn prostriedkov, ktorými je pôsobené na osobu obvineného nachádzajúceho sa na slobode. Pri náhrade väzby ide vo svojej podstate skôr o obmedzenia osobnej slobody (prípadne aj ďalších práv a slobôd) viazané na určité miesto, priestor, osoby, činnosti alebo veci (bližšie k náhrade väzby napr. IV. ÚS 346/08).

14. Okresný súd uznesením z 2. októbra 2023 (vydaným 10 dní po ústavnej sťažnosti) rozhodol o zamietnutí návrhu sťažovateľa. V odôvodnení uznesenia uviedol: „*K obhajobou namietanej lehote väzby, ktorá sa má podľa obhajcu obvineného vzťahovať aj na trvanie uložených obmedzení a povinností pri nahradení reálneho výkonu väzby, súd poukazuje na rozhodnutie II. ÚS 184/2010, podľa ktorého trvanie nariadenia primeraných obmedzení a povinností podľa § 82 Trestného poriadku ako náhrady väzby nemožno viazať na časové trvanie väzby, ale iba na dôvod jej trvania a momentom, kedy dochádza k ukončeniu uložených povinností a obmedzení, je zánik väzobného dôvodu. Väzobné lehoty plynú iba pri ich reálnom výkone. Taktiež súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu R 44/2018, ktoré uvádza, že nahradenie väzby nie je väzbou, aj keď je podmienené existenciou väzobného dôvodu, a preto nie je ohraničené lehotami trvania väzby a z lehoty nahradenej väzby neodčerpáva žiadny časový úsek. Taktiež súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu R 44/2018, ktoré uvádza, že nahradenie väzby nie je väzbou, aj keď je podmienené existenciou väzobného dôvodu, a preto nie je ohraničené lehotami trvania väzby a z lehoty nahradenej väzby neodčerpáva žiadny časový úsek.*“

15. Pozbavenie osobnej slobody sťažovateľa bolo prerušené jeho prepustením na slobodu pri využití prostriedkov nahrádzajúcich väzbu, a preto odvodzovanie *per analogiam* ustanovení Trestného poriadku o maximálnej lehote trvania väzby je na preskúmanú vec nedôvodné. Sťažovateľ má uložené určité obmedzenia a povinnosti, ale podstatnou otázkou je to, či obmedzenia a povinnosti uložené sťažovateľovi predstavovali len obmedzenie slobody pohybu a pobytu alebo mohli svojimi obmedzujúcimi účinkami dosiahnuť aj intenzitu pozbavenia osobnej slobody. Východiskovým bodom jej zodpovedania musí byť konkrétna situácia pri zohľadnení radu kritérií, ako sú druh, trvanie, účinky a spôsob uplatňovania dotknutých opatrení (rozsudok ESĽP Engel a spol. proti Holandsku z 8. 6. 1976, body 58 – 59). Rozdiel medzi pozbavením a obmedzením slobody je potom len vecou stupňa a intenzity, nie povahy alebo podstaty.

16. Kumulatívny účinok uložených obmedzení a povinností nie je porovnateľný s pozbavením osobnej slobody, t. j. že by bol *de facto* väzbou (porovnaj s rozsudkom Guzzardi proti Taliansku zo 6. 11. 1980, sťažnosť č. 7367/76, bod 95 alebo s rozhodnutím Dick proti Spojenému kráľovstvu z 28. 2. 1996, sťažnosť č. 26249/95).

17. Judikatúra ESĽP, aplikujúc kritérium významnosti veci z pohľadu sťažovateľa, diferencuje posudzovanie primeranosti plynulosti konania do troch skupín v závislosti od potreby rýchlosti rozhodovania. Ide o konania vyžadujúce si: primeranú rýchlosť (všeobecne aplikovateľná), osobitnú rýchlosť (1. spojené s prostriedkami na živobytie sťažovateľa: náhrada škody, dôchodkové veci, sociálne zabezpečenie, pracovnoprávne spory, 2. spojené s osobným statusom sťažovateľa: rozvodové konania, určenie otcovstva) a výnimočnú rýchlosť (rodičovské práva, konania vo veciach pozbavenia osobnej slobody, náhrady škody osobám nevyliciteľne chorých).

18. V prípade konania o žiadosti sťažovateľa nejde o konanie s výnimočnou rýchlosťou. Prepustením sťažovateľa z väzby na slobodu skončilo jeho pozbavenie slobody. Rozhodovanie o ďalšom trvaní náhrady väzby, resp. o rozsahu obmedzení s ňou spojených v situácii, keď je obvinený na slobode (t. j. reálne nevykonáva väzbu), preto nemožno podriadiť takým prísny požiadavkám z hľadiska rýchlosti konania, ktorým sú väzobné súdy podrobené, keď rozhodujú v situácii, keď obvinený je reálne vo väzbe [pri rozhodovaní napr. o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby (IV. ÚS 402/2021, IV. ÚS 529/2021)].

19. *Hic et nunc* ústavný súd podotýka, že sťažovateľ podal predsedovi okresného súdu kvalifikovanú sťažnosť na prietáhy v konaní 19. septembra 2023. O tri dni neskôr (22. septembra 2023) už podal túto ústavnú sťažnosť a reálne nepočkal, aby predseda okresného súdu v zákonnej 30-dňovej lehote jeho sťažnosť vybavil. Napokon okresný súd do 13 dní od podania sťažnosti na prietáhy v konaní predsedovi okresného súdu o žiadosti rozhodol.

20. Ústavný súd na základe uvedeného dospel k záveru, že sťažnosť na prietáhy v konaní pred všeobecným súdom, ktorú sťažovateľ adresoval predsedovi okresnému súdu, bola efektívna a splnila požadovaný účel, keďže následne po uplatnení sťažnosti okresný súd obnovil plynulosť konania smerujúcu k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa a vo veci bolo vydané rozhodnutie. V danej situácii by ingerencia ústavného súdu znamenala duplicitné poskytnutie ochrany základnému právu sťažovateľa zaručenému čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právu zaručenému čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie namieta, čo je v rozpore s primárnym účelom ústavnej sťažnosti, ktorým je poskytnutie ochrany právam, ktorých porušenie sa namieta, v prípadoch, v ktorých ostatné právne prostriedky nápravy zlyhali, resp. nevedli k náprave (II. ÚS 199/2023).

21. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu